

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa R. Ć.
przeciwko P. w P. „R.” Spółka Akcyjna z siedzibą w P.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 kwietnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 1 lutego 2017 r., sygn. akt VIII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 240 zł
(dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

P. w P. „R.” Spółka Akcyjna z siedzibą w P. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 1 lutego 2017 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie prawa materialnego, a w szczególności błędną wykładnię art. 30 § 4 k.p., przez przyjęcie, że wskazanie przez pozwaną w piśmie wypowiedającym umowę o pracę jako przyczyny wypowiedzenia „braku zaufania” nie stanowi wskazania przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę, a także naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności naruszenie: art. 382 k.p.c. w związku z art. 228 § 2 k.p.c., przez zakwestionowanie ustaleń Sądu Rejonowego w zakresie

istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy i przyjęcie, że bezsporna okoliczność, że powód i obecny prezes zarządu zasiadali w zarządzie Spółki w 2010 r. i powód podjął wobec F. R., obecnego prezesa, decyzję kadrową o rozwiązaniu umowy o pracę w trybie natychmiastowym, która została przez sąd pracy uznana za bezzasadną, jest okolicznością znaną powodowi i nie uzasadnia braku zaufania, mimo nieprzeprowadzenia przez Sąd odwoławczy dowodu z akt sprawy V P (...), które Sądowi pierwszej instancji były znane z urzędu; art. 382 k.p.c., przez poczynienie przez Sąd drugiej instancji ustaleń odmiennych niż Sąd pierwszej instancji ustaleń, mimo braku przeprowadzenia dowodów przez Sąd drugiej instancji na okoliczności, które Sądowi pierwszej instancji znane były z urzędu; art. 386 § 4 k.p.c., przez brak uznania przez Sąd odwoławczy, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, co skutkować powinno uchyleniem zaskarżonego wyroku; art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 k.p.c., przez nienależyte uzasadnienie kwestionowanego rozstrzygnięcia przede wszystkim w zakresie podstaw ustaleń dokonanych przez Sąd drugiej instancji.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, że skarga jest oczywiście uzasadniona ze względu na błędną wykładnię art. 30 § 4 k.p. zaprezentowaną przez Sąd drugiej instancji, a także z uwagi na naruszenie przepisów postępowania wskazanych w podstawach kasacyjnych, bowiem „skoro Sąd drugiej instancji uznał, że podana przyczyna w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę wymaga udowodnienia, że była znana powodowi i że jest uzasadniona, winien Sąd uznać, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy i w konsekwencji uchylić zaskarżony wyrok. Ponadto „Sąd Okręgowy rażąco naruszył prawo art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 228 k.p.c. przez dokonanie innych niż Sąd pierwszej instancji ustaleń i zważeń przy zaniechaniu przez Sąd odwoławczy przeprowadzenia dowodu z akt V P (...), które stanowiły podstawę ustaleń i zważeń Sądu pierwszej instancji”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r.,

poz. 1254 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego:

z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616).

Zgodnie z od dawna utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego pracodawca wypowiadający umowę o pracę nie narusza przepisu art. 30 § 4 k.p., jeżeli pracownik jest świadomy tego, z jakich powodów dochodzi do jego zwolnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., III PK 109/14, LEX nr 1666025). Zatem istotne jest to, aby z oświadczenia pracodawcy wynikało w sposób niebudzący wątpliwości, co jest istotą zarzutu stawianego pracownikowi, który uzasadnia rozwiązanie stosunku pracy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2006 r., I PK 112/06, Prawo Pracy 2007 nr 5, s. 27, czy z dnia 8 stycznia 2008 r., I PK 177/07, LEX nr 448827). Tak więc pracodawca nie ma obowiązku sformułowania przyczyny wypowiedzenia w sposób jak najbardziej precyzyjny, szczegółowy i drobiazgowy, z powołaniem opisów wszystkich faktów i zdarzeń, dokumentów, ich dat oraz wskazaniem poszczególnych działań, czy zaniechań, składających się w ocenie pracodawcy na przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę zawartą na czas nieokreślony (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2008 r., II PK 82/08, LEX nr 489012). W wyroku z 9 marca 2010 r., I PK 175/09 (LEX nr 585689) Sąd Najwyższy przypomniał zaś, że: 1) art. 30 § 4 k.p. dopuszcza różne sposoby określenia przyczyny wypowiedzenia lub rozwiązania umowy o pracę. Z oświadczenia pracodawcy powinno jednak wynikać w sposób niebudzący wątpliwości, co jest istotą zarzutu stawianego pracownikowi i usprawiedliwiającego rozwiązanie z nim stosunku pracy. 2) ocena przyczyny podanej w oświadczeniu pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę pod względem jej konkretyzacji - a także rzeczywistości - dokonywana jest z perspektywy adresata oświadczenia pracodawcy, czyli pracownika. To pracownik ma wiedzieć i rozumieć, z jakiego powodu pracodawca rozwiązał z nim umowę o pracę. Celem regulacji zawartej w art. 30 § 4 k.p. jest umożliwienie pracownikowi obrony przed wypowiedzeniem umowy o pracę, a zatem ujęcie przyczyn wypowiedzenia powinno być konkretne i precyzyjne w takim stopniu, aby

umożliwiało mu rzeczową obronę w razie ewentualnego procesu sądowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2012 r., II PK 60/12, LEX nr 1243025). W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że utrata zaufania uzasadniająca wypowiedzenie przez pracodawcę umowy o pracę może mieć szersze podstawy niż fakty ujęte ogólnie lub przykładowo w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę, jednakże w każdym przypadku istotna jest nie tyle sama utrata zaufania pracodawcy do pracownika, co przyczyny, które ją spowodowały. W orzecznictwie zawsze bowiem analizuje się w ten sposób zasadność powołania się pracodawcy na utratę zaufania jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę, badając wskazane przez pracodawcę okoliczności, które leżały u jej podstaw (por. wyroki z dnia 25 stycznia 2005 r., II PK 171/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 303 oraz z dnia 31 marca 2009 r., II PK 251/08, LEX nr 707875 i orzeczenia w nich powołane). Z przytoczonego orzecznictwa wynika, że przyczyny utraty (braku) zaufania muszą znaleźć się w piśmie wypowiadającym umowę o pracę, aby spełnione zostało wymaganie zawarte w art. 30 § 4 k.p.

Biorąc pod uwagę te poglądy, nie można uznać, że doszło do oczywistego naruszenia art. 30 § 4 k.p., gdy w piśmie skierowanym do powoda zawarto lakoniczną informację o wypowiedzeniu umowy o pracę z powodu braku zaufania pracodawcy, w której nie wskazano żadnych okoliczności uzasadniających tę tezę. Przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że informacja ta nie spełnia wymagania podania przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie umowy, nie może być uznane za oczywiste naruszenie art. 30 § 4 k.p. Skarżąca wywodzi, że wskazanie przyczyny nie miało charakteru blankietowego, gdyż powód wiedział, że przyczyną braku zaufania (a w konsekwencji wypowiedzenia) był wynikający z zaszłości konflikt powoda z osobą, która objęła funkcję prezesa zarządu (F. R.). Zapomina jednak, że w trakcie procesu przywoływała też inne przyczyny braku zaufania do powoda, które ujmowała ogólnie jako nienależyte wykonywanie obowiązków zastępcy redaktora naczelnego (uszczegółowione w odpowiedzi na pozew). To zaś w sposób oczywisty potwierdza blankietowość użytego zwrotu, w który strona pozwana wpisuje taką treść, jaka jest dla niej korzystna na danym etapie postępowania sądowego. Podsumowując ten wątek, oczywiście, że powód miał świadomość istoty swoich relacji z F. R., mógł więc się domyślać, że to one są przyczyną

wypowiedzenia umowy o pracę, jednakże pracodawca miał obowiązek tak umotywić wypowiedzenie, aby ta przyczyna nie pozostawała jedynie w sferze domysłów.

Z przedstawionych względów skarga nie jest też oczywiście uzasadniona w zakresie zarzutów dotyczących przepisów postępowania. Po pierwsze, dowód z akt sprawy V P (...) mógł jedynie przedstawiać pełny obraz konfliktu między powodem a F. R. czy też ujawniać ewentualne niewłaściwe postępowanie powoda w tej kwestii, co nie zmienia oceny, że powód mógł się jedynie domyślać się, że to właśnie jest przyczyną „braku zaufania”. Po drugie, pominiwszy to, że art. 396 § 4 k.p.c. - w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy - uprawnia, a nie zobowiązuje Sąd drugiej instancji do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego, to odmienna ocena prawna Sądów obu instancji wypowiedzenia umowy o pracę w kontekście art. 30 § 4 k.p. nie uzasadnia twierdzenia o nierozpoznaniu istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na mocy art. 98 k.p.c. w związku z § 9 pust. 1 pkt 1 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.), mając także na względzie uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2011 r., I PZP 6/10 (OSNP 2011 nr 21-22, poz. 268).